

Bilaga 7

Intervju med Skolverkets generaldirektör Peter Fredriksson

Artikel i Norrbottenskuriren 2020 04 20 med anledning av de då förestående skolstrukturförändringarna.

Skolverkets rapport från 2018 slår fast att de socioekonomiska skillnaderna växer mellan landets skolor – och glappet märks tydligt i elevresultaten.

Skolverkets generaldirektör ser tydliga paralleller till samhällsutvecklingen i övrigt.

– Sverige var som mest jämlikt på 80-talet. Därefter har klyftorna ökat, samtidigt som boendesegregationen ökat. Det har också lett till en alltmer segregerad skola, säger Peter Fredriksson.

"En skola med under 500 elever ska man försöka undvika. Större skolor har bättre förutsättningar för möten mellan elever från olika sammanhang", säger Peter Fredriksson, Skolverkets generaldirektör.

Han konstaterar att stadsplaneringen i kommunerna bidrar till att områden i allt större utsträckning byggs för enbart vissa grupper i samhället.

– Utifrån ett skolperspektiv vore det bättre om det byggdes samhällen där människor med olika bakgrund i större utsträckning möttes. Det skulle innebära skolor med en större blandning av elever. Därför bör också nya skolor placeras mellan olika bostadsområden.

Införandet av det fria skolvalet 1992 har ytterligare ökat skillnaderna mellan skolorna.

– En politisk laddning i det. Skolverket är inte mot friskolorna i sig, men det fria skolvalet ökar segregationen, vilket inte är bra för samhället i stort.

Skolverkets generaldirektör tror på höjda lärarlöner på de utsatta skolorna.

Peter Fredriksson menar att det främst är så kallat resursstarka föräldrar, oftast med akademisk bakgrund, som gör aktiva val och placerar sina barn i skolor med gynnsam socioekonomisk elevsammansättning.

– I stället måste vi ha ett system där a-l-l-a föräldrar väljer skola för sina barn. Även Luleå måste bli ännu bättre på att informera om det fria skolvalet för övriga föräldrar också.

En segregerad skolmiljö har andra negativa effekter, menar han, utöver orättvisa elevresultat.

En stor koncentration av elever med sämre förutsättningar innebär svåra utmaningar för pedagogerna, med stora krav på skolan att kompensera detta.

Peter Fredriksson pekar också på den så kallade "kamrateffekten".

– Barn och unga påverkar varandra. Därför kan elever med sämre förutsättningar påverkas positivt av klasskamrater med andra drömmar och idéer, som är mer studiemotiverade.

Men den tredje faktorn är också viktig – skolornas funktion som demokratifostrare.

– Det är i skolan vi ska bygga ett samhälle av mångfald, där människor förstår varandra.

Skolverket arbetar med riktade insatser mot segregerade skolor med låg måluppfyllelse och dåliga elevresultat i projektet Samverkan för bästa skola.

– Vi samarbetar med utsatta skolor i tre års tid för att öka lärarnas kompetens.

Obligatorisk läsläsning i skolan och lovskola är andra insatser som kan kompensera på de utsatta skolorna.

– Det finns statliga medel att få för skolorna för detta också.

Kopplingen mellan skolor med sämre förutsättningar och lägre andel behöriga lärare märks i hela landet, enligt Skolverket.

– Det är färre legitimerade lärare på socioekonomiskt utsatta skolor och i glesbygdsområden. Det borde styras bättre, så att erfarna och duktiga lärare jobbar på skolor som behöver dem mest.

Skolchefen i Luleå ser över möjligheten att höja lärarlönerna på de mest utsatta skolorna. Vad tycker du om det?

– En klok satsning. Luleå skulle bli en pionjärskommun då. Lönen används i väldigt liten utsträckning för att locka legitimerade lärare till de här skolorna, vilket är märkligt. Alldeles utmärkt om Luleå vågade. Men arbetsvillkoren måste också vara goda.

Kan det statliga likvärdighetsbidraget användas för såna löneinsatser?

– Ja. Det finns inga hinder för att stärka undervisningens kvalitet genom att försäkra sig om att man har skickliga, erfarna lärare.

Skolan i Luleå ska, i enlighet med inriktningsbesluten i Framtidens skola från förra mandatperioden, gå mot större och färre, mer centraliserade enheter, för att säkra undervisningens kvalitet.

Och generaldirektören för Skolverket välkomnar detta, även apropå integrationsperspektivet.

– En skola med under 500 elever ska man försöka undvika. Större skolor har bättre förutsättningar för möten mellan elever från olika sammanhang.

Med få elever har skolorna dessutom mindre elevpeng att röra sig, vilket innebär att lärarna inte får tillräckligt stöd i utvecklingsarbetet.

– Därför utmärkt att Luleå försöker göra upp med gamla skolstrukturer. Svårt att upprätthålla kvaliteten på mindre skolor, mycket forskning bekräftar detta, säger Peter Fredriksson.